

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI
TEHNOLOGIE POLITEHNICA BUCUREȘTI CENTRUL
UNIVERSITAR PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT

*STRUCTURI LINGVISTICE, STILISTICE ȘI NARATIVE
ÎN OPERA LUI ZAHARIA STANCU*

Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Ștefan Găitănanu

Doctorand:
BIȚU OANA LOREDANA (DIACONU)

PITEȘTI
SEPTEMBRIE 2025

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI
TEHNOLOGIE POLITEHNICA BUCUREȘTI CENTRUL
UNIVERSITAR PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT

*STRUCTURI LINGVISTICE, STILISTICE ȘI NARATIVE
ÎN OPERA LUI ZAHARIA STANCU*

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Ștefan Găitănanu

Doctorand:

BIȚU OANA LOREDANA (DIACONU)

Comisia de îndrumare și integritate academică:

Prof. univ. dr. hab. Munteanu Cristinel

Prof. univ. dr. Bârsilă Mircea

Conf. univ. dr. hab. Soare Liliana

Prof. univ. dr. Pădureanu Anca Floriana

PITEȘTI
SEPTEMBRIE 2025

CUPRINS

1. Introducere/ 3
2. Ipotezele de lucru/ 3
3. Corpus și instrumentar teoretic-metodologic/ 4
4. Metodă. Proceduri și criterii de analiză/ 5
5. Actualitatea temei și poziționarea operei/ 6
6. Cadru teoretic: limbaj, stil, naratologie/6
 - 6.1. Nivelurile limbajului și unitatea expresivă/ 6
 - 6.2. Imaginarul arhetipal și obiectologia în discursul stăncian/ 7
 - 6.3. Naratologia: construcție și destructurare/ 8
7. Situația cercetării. Noutatea demersului/8
8. Structura tezei și contribuțiile capitolelor/9
 - 8.1. Capitolul I – Reperele creației/ 9
 - 8.2. Capitolul II – Particularități lingvistice/ 9
 - 8.3. Capitolul III – Dimensiunile stilistice/ 9
 - 8.4. Capitolul IV – Structurare și destructurare narativă/ 9
9. Validarea academică și diseminarea/10
10. Analiza integrată: de la formă la efect/ 10
 - 9.1. Ritmuri ale conștiinței: morfosintaxă și prozodie/10
 - 9.2. Figurativul ca vector ideologic/ 10
 - 9.3. Arhitecturi narative și participare afectivă/ 11
11. Relevanță teoretică, comparativă și practică/ 11
12. Concluzii/ 11
13. Lista lucrărilor publicate/16
14. Bibliografie/ 17

I. INTRODUCERE

Demersul de față examinează, într-o arhitectură unitară, tiparele de limbaj, mecanismele naratologice și strategiile stilistice care fundamentează autenticitatea stilului lui Zaharia Stancu. Analiza corelează nivelurile expresive (fonologic, lexical, morfologic, sintactic, prozodic și figurativ) cu imaginarul, obiectologia și arhitectura narativă, pentru a demonstra cum conlucrează acestea în configurarea unui stil original și în producerea unei amprente afective recognoscibile asupra cititorului. Relevanța temei decurge din poziționarea autorului la intersecția dintre realism tematic și sensibilitate tradiționalistă, pe de o parte, și tehnici de modernizare a discursului, pe de altă parte: Stancu integrează experiențe autentice și trăsături colective ale spațiului românesc și balcanic în forme narrative capabile să traverseze timpul istoric și să rămână inteligibile și semnificative pentru cititorii prezentului.

În această perspectivă, opera funcționează ca document de memorie colectivă: conservă tradiții, mentalități, practici și un imaginar specific, dar le transfigurează într-un discurs accesibil, care deschide particularul național către universal și integrează literatura lui Stancu în patrimoniul european și mondial. Demersul răspunde, totodată, nevoii de a reevalua critic o operă esențială pentru literatura română modernă și de a înțelege mecanismele prin care textul literar conservă și transmite memoria culturală către prezent și viitor.

II. IPOTEZELE DE LUCRU

Cercetarea este ordonată de un set de ipoteze coerente:

1. Ipoteza unității expresive: toate componentele limbajului conlucrează cu naratologia și stilistica pentru a construi un stil autentic, recognoscibil și durabil.
2. Ipoteza memoriei culturale: opera transcrie experiențe individuale și comunitare într-un discurs care conservă identitatea culturală românească și balcanică, făcând-o totodată accesibilă universal.

3. Ipoteza dialogului text–cititor: scriitura angajează cititorul nu doar cognitiv, prin claritate și ordine, ci și psiho-emoțional, prin activarea memoriei arhetipale și instituirea unui dialog confesiv.
4. Ipoteza convergenței disciplinare: o analiză integratoare (lingvistică–stilistică–naratologică, cu deschideri spre obiectologie și studiul imaginarului) explică mai fidel autenticitatea operei decât demersurile parțiale.
5. Ipoteza arhetipală și obiectologică: imaginarul arhetipal și funcția obiectelor participă activ la generarea simbolurilor, la remitizarea experiențelor fundamentale (viață, moarte, iubire, libertate, identitate).
6. Ipoteza sincroniei și diacroniei: opera poate fi citită simultan ca expresie a unei epoci istorice precise și ca construcție literară atemporală.
7. Ipoteza universalității prin specific: temele și valorile românești și balcanice, integrate în forme narative moderne, transformă particularul într-un vector al universalului.

III. CORPUS ȘI INSTRUMENTAR

Baza documentară este constituită din ediția *Scrieri*, vol. I–IX (Editura Minerva, București), confruntată sistematic pentru a identifica constantele de limbaj și stil. Cadrele normative provin din lucrări de gramatică românească (în special *G.A.L.R. și G.B.L.R.*), lexicologie și fonetică. Sprijinul teoretic integrează, pe latura stilistică și retorică, Grupul μ (*Retorica generală*), Pierre Fontanier, Jean Cohen, Carlos Bousoño, precum și contribuțiile românești ale lui Al. Coteanu și Gh. N. Dragomirescu, utile pentru clasificarea figurilor (metaplasme, metataxe, metasememe, metalogisme).

Naratologic, demersul valorifică instrumentarul lui Gérard Genette (focalizare, timp, voce, cronotop) și deschiderile dialogice ale lui M. M. Bakhtin.

Pentru imaginarul poetic și narativ sunt decisive teoriile lui Gilbert Durand (imaginarul simbolic), respectiv contribuțiile lui Lucian Boia și Braga; pentru obiectologie, reperele majore

sunt Jean Baudrillard, Paul Miclău și A. K. Varga (*L'Objet en poésie, Revista Cercului Lingvistic din New York*, 1967).

Contextualizarea critică a operei se sprijină pe sintezele canonice ale lui George Călinescu, Nicolae Manolescu și Eugen Simion.

IV. METODĂ. PROCEDURI ȘI CRITERII

Metodologia cercetării are un caracter integrator și se fundamentează pe metode consacrate în domeniul filologiei, urmărind corelarea între analiza lingvistică, stilistică, naratologică și hermeneutică.

La nivel lingvistic, au fost aplicate metode descriptive și comparative, consacrate în lingvistica românească și europeană, vizând analiza componentelor fonologice, lexicale, morfologice și sintactice. Aceste analize au fost completate de procedee cantitative, prin inventarierea și cuantificarea frecvențelor categoriilor gramaticale, cu scopul de a releva atât tendințele generale, cât și particularitățile limbajului stăncian.

La nivel stilistic, cercetarea a utilizat metoda comparativă folosind tipologiile recunoscute internațional pentru clasificarea figurilor de stil, conform cercetărilor lui Fontanier, continuate de Grupul μ.

În plan naratologic, metodologia a urmat instrumentarul genettian, consacrat în analiza textuală, apelând la concepte precum focalizarea, raporturile dintre timp și discurs, vocea narativă și cronotopul. Acestea au permis descrierea și interpretarea procedeelor moderne de construcție narativă: fragmentarea cronologică, alternanța focalizării interne și externe, utilizarea analepselor și a prolepselor.

Pentru explorarea imaginarului și a arhetipurilor, cercetarea a folosit metode hermeneutice validate în studiile literare contemporane, care au permis decodarea valorilor simbolice și examinarea experiențelor fundamentale (viața, moartea, libertatea, identitatea) din literatură. Interpretarea a fost completată printr-o corelare interdisciplinară, integrând perspective din istorie, antropologie și psihologie.

V. ACTUALITATEA TEMEI ȘI POZIȚIONAREA OPEREI

Actualitatea temei este dată de stilul autentic al autorului care combină experiența literară și culturală de dinaintea și din timpul perioadei contemporane redactării textelor sale cu modernitatea expresiei acestora. Deși realist tematic și sensibil la tradițional, Stancu asimilează procedee moderne, combinând oralitatea limpede cu tehnici ale modernității narative, amestecul de cultură tradițională și tehnică modernă făcând textele accesibile oricărei categorii de cititori.

Opera sa conservă un areal cultural complex (tradiții, mentalități, practici, imaginar), în care satul, tranziția spre urban și diversitatea etnică și culturală a Balcanilor devin matrice de sens. Prin transfigurare artistică, această matrice se transformă într-o arhivă simbolică accesibilă cititorilor de epoci diferite: pentru secolul XX, o oglindă a experienței; pentru contemporaneitate, o fereastră către un trecut încă viu în imaginarul colectiv.

VI. CADRU TEORETIC: LIMBAJ, STIL, NARATOLOGIE

6.1. Nivelurile limbajului și unitatea expresivă

Limbajul stăncian este abordat în toate componentele sale – fonologice, lexicale, morfologice, sintactice, prozodice și figurative – în interacțiune cu naratologia și strategiile stilistice. Unitatea expresivă rezultă din modul în care fiecare nivel contribuie la ritmarea internă a discursului și la implicarea cititorului.

- Fonologic: se inventariază fonetisme dialectale și populare, reconsiderate ca resurse stilistice, nu ca abateri; acestea susțin oralitatea, verosimilul și ancorarea comunitară.
- Lexical/semantic: câmpurile tematice și stratificarea culturală a lexicului arată permeabilitatea limbii la contacte istorice și circulații culturale, traducând o memorie colectivă.
- Morfologic:

Verbul – prin frecvență și diversitatea modurilor – imprimă dinamism: indicativul reactivează imediatul realist; conjunctivul marchează intenționalitatea; condiționalul deschide ipoteza și limita; imperativul concentrează tensiunea și urgența.

Adverbele calibrează temporalitatea/spațialitatea și atitudinea, accelerând („repede”) sau încetinind („încet”, „câteodată”, „aproape”) diegeza.

Substantivele (preponderent comune) conferă densitate concretă lumii rurale și nomade, instalând un ritm lent prin acumulări descriptive.

Numeralele cuantifică experiența și impun o grilă de măsurare socială.

Pronumele susțin coeziunea (deictică și anaforică) și focalizarea perspectivei.

Adjectivele (calitative și relaționale) modulează intensitatea descriptivă, adesea cu valoare lirică sau dramatică.

Interjecțiile reactivează oralitatea și ritmul sacadat al spontaneității.

Prepozițiile și conjuncțiile reglează coeziunea și ritmul frazei; polisindetonul întârzie și încarcă, asindetonul accelerează.

- Sintactic: alternanța parataxei (succesiuni de coordonate, respirație scurtă, viteză) și a frazei ample, hipotactice (încetinire, interiorizare), se corelează cu stări și ritmuri ale conștiinței naratoriale.
- Prozodic (în poezie): ritm, rimă și accent configurează un sistem accentual endogen și flexibil; rima (perfectă, asonantă, oxitonă, paroxitonă) și accentul (iambic, trohaic, peonic) funcționează nu doar metric, ci și semantic-expresiv.
- Figurativ: inventarul coerent de metaplasme, metataxe, metasememe și metalogisme transformă „gramatica” într-un vector afectiv și ideologic (epitet, metaforă, personificare, comparație, sinecdocă, metonimie, hiperbolă, antiteză, oximoron, litotă; paradox, ironie, interogație retorică, preteriție; aliterație, asonanță; elipsă, asindeton, polisindeton, enumerație, repetiție, inversiune, concatenație, hiperbat, tmeză, expletiție, ingambament).

6.2. Imaginarul arhetipal și obiectologia în discursul stăncian

Imaginarul arhetipal și funcția obiectelor nu sunt decorative, ci generative: produc simboluri, remitizează experiențe fundamentale (viață, moarte, iubire, libertate, identitate) și consolidează un orizont colectiv de semnificații.

Câmpurile imagine recurente configurează o poetică a polarităților: dublul (săraci/bogați; umili/trufași; darnici/avari; morali/imorali), alteritatea (dedublările lui Darie între compasiune și instinctul de supraviețuire), originea (noblețea și memoria țăranilor jertfiți pentru dreptate), evadarea (refugii compensatorii când realul devine intolerabil), confruntarea (revolta împotriva nedreptății sociale), nocturnul/diurnul (îmbinarea realului cu visarea), revolta (psihologia maselor și proiecții subconștiente asupra cititorului), apartenența (coeziunea și supraviețuirea comunitară), naționalismul (obiecte literare ce susțin tradiții și valori), existențialul (determinism social prin obiecte-simbol ale statutului), mitologicul (chemări primordiale), copilăria (raport dintre învățarea livrescă și trăirea istoriei).

6.3. Naratologia: construcție și destructurare

Scriitura prozastică se distinge prin destructurări temporale și spațiale: fragmentarea cronologiei, alternanța focalizării, analepsa și prolepsa suspendă linearitatea și creează o arhitectură fluidă. Narațiunea îmbină constant planul individual (vocea lui Darie) cu planul comunitar/istoric, iar personajele se decupează atât psihologic, cât și arhetipal (simboluri ale rezistenței, sacrificiului, inițierii). Cronotopul rezultă din suprapunerea timpului obiectiv și a duratei subiective: evenimentele dramatice se dilată reflexiv, rutina se comprimă. Această oscilare între real și imaginat (mitic/oniric) susține autenticitatea trăirii, expresivitatea oralității și densitatea simbolică.

VII. SITUAȚIA CERCETĂRII. NOUȚATEA DEMERSULUI

Exegeza precedentă a privilegiat realismul și rolul în modernizarea romanului autobiografic, ori a izolat teme sociale/ideologice și aspecte lingvistice/narative punctuale. A lipsit însă o sinteză integratoare care să coreleze faptele de limbă cu structurile stilistice și narative, cu imaginarul și obiectologia. Lucrarea de față oferă prima analiză integrală și sistematică a întregii opere (proză și poezie), pe temeiul ediției de referință, într-un cadru interdisciplinar (lingvistică, stilistică, naratologie, retorică, obiectologie, imaginar).

Originalitatea constă în: (a) tipologia completă a figurilor în relație cu structurile narative și rolul lor în transmiterea mesajului; (b) demonstrarea modului în care limbajul conservă memoria culturală, furnizând o identitate românească recognoscibilă pentru generații diferite; (c) integrarea obiectologiei și imaginarului (Baudrillard, Miclău, Durand, Boia) pentru a explica statutul obiectelor și al structurilor arhetipale în discurs; (d) interpretarea unitară a limbajului, stilului și naratologiei ca factori complementari ai autenticității.

VIII. STRUCTURA TEZEI ȘI CONTRIBUȚIILE FIECĂRUI CAPITOL

8.1. Capitolul I – Reperele creației

Se contextualizează personalitatea lui Stancu (poet, prozator, publicist) și se clarifică relația de interdependență dintre imaginar și obiectologie. Se analizează impactul psihologic al prozei autobiografice asupra cititorului și se reinterpretează raportul dintre temele tradiționale și moderne, evidențiind coexistența lor într-o sinteză care exprimă ethosul rural și modernitatea expresivă. Contribuția constă în demonstrarea interdependenței imaginar–obiectologie și în definirea scriiturii autobiografice ca interacțiune cognitivă și afectivă cu cititorul.

8.2. Capitolul II – Particularități lingvistice

Se cartografiază fonologic, lexico-semantic, prozodic, morfologic și sintactic limbajul stăncian. Noutatea: fonetismele dialectale/populare sunt conceptualizate ca resurse stilistice; studiul lexico-semantic relevă stratificarea culturală și deschiderea universală prin specific; analiza prozodică integrează rima, accentul și ritmul ca intensificatori ai expresivității; morfosintaxa este corelată cu strategiile narative, întregind viziunea limbajului ca mecanism expresiv integrat.

8.3. Capitolul III – Dimensiunile stilistice ale creației

Se realizează tipologia completă a figurilor de stil – metaplasme, metataxe, metasememe, metalogisme – interpretate funcțional, în raport cu poezia și proza. În poezie, valoarea estetică decurge din resurse fonice, metaforice, simbolice; în proză, oralitatea și confesivitatea sunt strategii deliberate de implicare a cititorului într-un dialog direct.

8.4. Capitolul IV – Structurare și destructurare narativă

Se analizează tehnicile narative din *Jocul cu moartea* și *Șatra* (focalizare, voce, timp), respectiv procedeele de destructurare din *Desculț* și *Ce mult te-am iubit* (inserții confesive,

dislocări temporale, fragmentări ale perspectivei). Aportul: aplicarea riguroasă a conceptelor genetice și demonstrarea că destructurarea nu este abatere de la tradiția realistă, ci strategie modernă care reactivează memoria și introspecția cititorului, anticipând tehnici ale prozei europene postbelice.

IX. VALIDAREA ACADEMICĂ ȘI DISEMINAREA

Rezultatele parțiale au fost validate prin publicații în reviste de specialitate, inclusiv indexate internațional.

De asemenea, comunicări la conferințe și congrese naționale și internaționale au fost ulterior incluse în volume colective, asigurând diseminarea concluziilor preliminare conform listei lucrărilor publicate. Acceptarea în circuitul științific confirmă validitatea ipotezelor și integrarea lor în structura tezei.

X. ANALIZA INTEGRATĂ A TEXTELOR STĂNCIENE

10.1. Ritmuri ale conștiinței: morfosintaxă și prozodie

Distribuțiile morfologice – dominantele verbale pe moduri și timpuri, amplitudinea adverbială, densitatea substantivală, rolul numeralelor, pronomelor și adjectivelor – produc ritmare internă: accelerație (parataxă, asindeton, indicativ, adverbe de viteză) vs. încetinire (hipotaxă, polisindeton, inserții reflexive, adverbe modale/iterative). În poezie, sistemul accentual și tipologia rimelor saturează expresivitatea, iar în proză oralitatea (interjecții, dislocări, tmeze, ingambamente pragmatice) susține efectul de prezență.

10.2. Figurativul ca vector ideologic

Metasememele (epitetul, metafora, personificarea, comparația, sinecdoca, metonimia, hiperbola, antiteza, oximoronul, litota) structurează viziunea și afectul; metalogisme (paradox, ironie, interogație retorică, preteriție) induc dialogismul și distanța critică; metataxele (elipsă, asindeton, polisindeton, enumerație, repetiție, inversiune, concatenație, hiperbat, tmeză, expletiție, ingambament) calibrează fluxul discursiv; metaplasmele (afereză, apocopă, sincopă, aliterație, asonanță) ancorează oralitatea și muzicalitatea textului. Împreună, aceste dispozitive transformă forma în semnificație.

10.3. Arhitecturi narative și participare afectivă

Alternanța focalizării (internă/externă), jocul dintre analepsă și prolepsă, precum și suprapunerea duratelor obiectivă/subiectivă produc imersiune și empatie. Cititorul este condus, în chip confesiv, către participare morală și afectivă: devine, într-un sens, partener al lui Darie, atras într-un dialog interior în care originea, identitatea, libertatea, iubirea și moartea se resemnifică.

XI. RELEVANȚĂ TEORETICĂ, COMPARATIVĂ ȘI PRACTICĂ

Metoda interdisciplinară propusă este replicabilă în cercetarea altor autori și poate deveni reper în studiile despre identitate și memorie colectivă. În plan didactic, rezultatele pot fi valorificate în învățământul universitar (literatură română, stilistică, lingvistică) și preuniversitar (manuale, auxiliare, opționale despre identitate, cultură și patrimoniu). Prin claritatea limbajului și densitatea valorilor, opera lui Stancu este accesibilă publicului larg, oferind o experiență formativă și consolidând conștiința identitară. În orizontul patrimoniului cultural, lucrarea arată cum literatura funcționează ca arhivă simbolică și instrument de dialog intercultural.

XII. CONCLUZII

Textul stăncian implică cititorul prin conlucrarea limbajului (clar, descriptiv, încărcat cultural), a naratologiei (focalizări mobile, durate suprapuse, voci confesive) și a stilisticii (rețele figurative coerente) într-un dialog direct cu autoritate prietenoasă și confesivă. Rezultă o experiență de introspecție și solidaritate culturală, în care literatura conservă și transmite memoria. Opera se confirmă drept sinteză între tradiție și modernitate, între etic și estetic, între real și imaginar. Particularul românesc și balcanic se deschide către universal, iar mecanismele de structurare/destructurare narativă anticipează formule europene postbelice.

Prin corelarea metodică a analizelor morfologice, sintactice, lexicale, stilistice, figurative, obiectologice și naratologice, lucrarea demonstrează cum fiecare nivel al limbajului construiește imaginarul și articulează o viziune integratoare. Astfel, opera lui Zaharia Stancu apare simultan ca document estetic și cultural al unei epoci și ca model de permanență capabil să „vorbească” trecutului, prezentului și viitorului. Într-un context academic preocupat de raportul particular–

universal și de identitatea culturală, cercetarea confirmă actualitatea și puterea formativă a acestei literaturi, oferind un cadru teoretic și metodologic care explică nu doar cum este construit textul, ci și de ce continuă să emoționeze și să formeze conștiințe.

Prezenta cercetare, dedicată operei lui Zaharia Stancu, a urmărit realizarea unei sinteze integratoare capabile să explice autenticitatea scriiturii sale prin corelarea dintre nivelurile lingvistice, naratologice și stilistice, privite nu ca domenii separate ale expresiei, ci ca instanțe complementare ale unui sistem coerent, viu și profund uman. Într-o arhitectură unitară, demersul a demonstrat că între limbaj, imaginar și obiectologie se stabilește o relație de interdependență structurală, care asigură nu doar identitatea estetică a operei, ci și permanența ei culturală și afectivă. Analiza a evidențiat faptul că autenticitatea stilului stăncian nu derivă din simpla redare a realității, ci din capacitatea autorului de a transfigura experiența în semn, de a transforma limbajul într-o matrice de sensuri arhetipale, capabile să reactiveze memoria colectivă și să creeze o punte de dialog între text și cititor.

Ipotezele directoare ale cercetării s-au confirmat, fiecare contribuind la configurarea unei imagini complete asupra operei: unitatea expresivă a limbajului s-a dovedit a fi nucleul central al sistemului stăncian, întrucât toate nivelurile – fonologic, lexical, morfologic, sintactic, prozodic și figurativ – conlucrează pentru a construi un discurs recognoscibil, încărcat de tensiune interioară și de vibrație afectivă. În același timp, funcția de memorie culturală a operei a fost demonstrată prin faptul că textul stăncian conservă, în limbaj și în imaginar, urmele unei identități colective, transmise din generație în generație sub forma unor valori, mituri și simboluri ce definesc specificul românesc și balcanic.

O dimensiune esențială a cercetării a vizat dialogul text–cititor, care depășește nivelul informativ și devine un proces de participare afectivă și cognitivă. Cititorul nu este un receptor pasiv, ci un partener de conștiință, implicat într-o experiență de introspecție și solidaritate culturală. Limbajul confesiv, oralitatea, ritmul narativ și figurativitatea converg pentru a crea un tip de discurs care comunică prin empatie, nu doar prin semnificație. În acest sens, literatura lui Stancu devine o formă de terapie simbolică, o reactivare a memoriei colective prin intermediul emoției estetice.

Metoda de cercetare, cu caracter interdisciplinar și integrator, a demonstrat eficiența unei abordări ce reunește instrumente din lingvistică, stilistică, naratologie, retorică, mitocritică și

obiectologie. Analizele descriptive și comparative au fost completate de interpretări hermeneutice și simbolice, iar rezultatele cantitative – de pildă, frecvențele categoriilor morfologice și ale figurilor de stil – au fost corelate cu observații de ordin calitativ, pentru a reconstitui un tablou complet al expresivității. Această metodă, validată științific și aplicată riguros, a permis nu doar descrierea mecanismelor lingvistice, ci și înțelegerea funcției lor estetice și ideologice.

La nivel fonologic, cercetarea a arătat că utilizarea fonetismelor dialectale și populare, departe de a fi un simplu element de culoare locală, constituie o strategie stilistică de autenticitate. Ele aduc textului oralitate, proximitate și vibrația unei limbi vii, vorbite, care menține contactul cu originile. La nivel lexical, analiza a evidențiat modul în care Stancu își organizează vocabularul în câmpuri tematice – ale naturii, suferinței, memoriei, morții și libertății –, prin care realul și imaginarul se suprapun. Termenii concreți, de sorginte populară, coexistă cu lexeme de mare densitate simbolică, configurând o dublă stratificare a limbajului: una descriptivă și una mitică.

La nivel morfologic, verbele sunt purtătoare ale unei dinamici profunde a conștiinței. Alternanța modurilor și timpurilor – de la indicativul concret la condiționalul ipotetic – reflectă trecerea de la trăirea imediată la meditația asupra destinului. Substantivele dau corp lumii, adverbele reglează ritmul interior, pronumele asigură coeziunea și focalizarea, iar adjectivele modulează afectivitatea discursului. Toate aceste componente funcționează nu doar gramatical, ci simfonic, contribuind la ritmul interior al textului.

Sintaxa devine o oglindă a conștiinței. Alternanța parataxei cu structurile hipotactice ilustrează trecerea de la tensiune la calm, de la observație la reflecție. Fraza scurtă, sacadată, reproduce spontaneitatea oralității; fraza amplă, cu subordonări multiple, traduce densitatea gândirii. În acest echilibru se naște o muzicalitate discursivă care apropie proza lui Stancu de poezie, iar poezia sa de proză lirică.

Prozodia, în plan poetic, se articulează în jurul unei ritmici accentuale flexibile, unde rima și accentul devin instrumente semantice. Ritmul nu este mecanic, ci organic: el urmează pulsația afectivă a eului poetic. Această libertate prozodică exprimă o concepție modernă asupra limbajului poetic – una care privilegiază intensitatea trăirii în detrimentul regularității formale.

Pe ansamblu, figuralitatea – prin întregul sistem de metaplasme, metataxe, metasememe și metalogisme – se dovedește a fi principala sursă de expresivitate. În limbajul stăncian, figura de

stil nu este un ornament, ci un mecanism de cunoaștere. Metafora traduce tensiunea dintre concret și abstract, sinecdoca concentrează sensul în detaliu, ironia introduce distanța critică, iar interogația retorică provoacă reflecția. Rețeaua figurativă susține astfel dialogul dintre etic și estetic, dintre realitate și conștiință.

O contribuție majoră a cercetării a constat în evidențierea rolului pe care îl joacă imaginarul și obiectologia în articularea sensului. Obiectele nu sunt simple elemente de decor, ci entități simbolice, purtătoare de memorie. Ele materializează valorile fundamentale ale umanului: libertatea (prin drumul deschis), moartea (prin tăcerea pământului), apartenența (prin casa sau satul originar), speranța (prin lumina sau floarea reînvierii). În viziunea stănciană, obiectul este o punte între concret și metafizic, între istorie și mit. Această perspectivă obiectologică permite o lectură dublă a textului: realistă și arhetipală în același timp.

Din această sinteză rezultă că Stancu este un scriitor al dublului: între real și imaginar, între individual și colectiv, între prezent și trecut, între vocea proprie și vocea comunității. Proza sa, marcată de confesiune și revoltă, reflectă o conștiință lucidă, solidară cu lumea umililor și a marginalilor, dar capabilă să transforme suferința în simbol și memoria în valoare. Poezia, în schimb, dezvăluie un efort de purificare și de interiorizare, o căutare a sensului prin apropierea de esența cuvântului. Împreună, aceste două ipostaze – proza și poezia – construiesc un univers coerent, în care limbajul devine spațiul întâlnirii dintre uman și etern.

Cercetarea a confirmat și valoarea naratologică a operei, prin analiza focalizării, a timpului și a cronotopului. Alternanța dintre focalizarea internă și externă creează o polifonie de perspective, prin care evenimentul este simultan trăit și contemplat. Analepsa și prolepsa suspendă linearitatea, făcând din timp o materie elastică, supusă memoriei și conștiinței. Această destructurare cronologică, departe de a fi o abatere de la realism, reprezintă o strategie modernă care amplifică profunzimea psihologică și implicarea afectivă a cititorului.

În planul interpretării, cercetarea a arătat că opera lui Stancu nu poate fi înțeleasă doar ca o expresie a unui context social, ci ca o formă de umanism modern, în care individul devine simbolul unei colectivități, iar suferința particulară – metaforă a condiției umane. Prin aceasta, autorul depășește limitele localului și se înscrie în orizontul universalității.

Rezultatele obținute au fost confirmate prin validare academică – prin publicarea în reviste de specialitate și prin prezentări în cadrul conferințelor naționale și internaționale – fapt care atestă soliditatea metodologică și relevanța științifică a cercetării. Aceste rezultate nu se limitează la o contribuție descriptivă, ci oferă un model interdisciplinar de analiză aplicabil și altor autori, demonstrând că limbajul literar poate fi investigat simultan în dimensiunea sa structurală, afectivă și simbolică.

În plan teoretic, lucrarea contribuie la redefinirea raportului dintre limbaj și identitate culturală, arătând că expresivitatea nu este un efect estetic izolat, ci o formă de memorie activă prin care literatura participă la construcția identității colective. În plan comparativ, cercetarea oferă o punte de dialog între literatura română și cea europeană, identificând convergențe tematice și formale care plasează opera lui Stancu într-o genealogie comună cu marile literaturi ale secolului XX. În plan practic, rezultatele pot fi valorificate în sfera educațională, prin programe didactice care promovează lectura reflexivă, sensibilitatea lingvistică și conștiința identitară.

În concluzie, opera lui Zaharia Stancu se confirmă ca o sinteză între tradiție și modernitate, între oralitatea arhaică și rafinamentul expresiv al modernismului, între etic și estetic, între real și imaginar. Ea ilustrează forța limbajului de a transforma experiența umană în simbol și memoria în formă de cunoaștere. Prin complexitatea mecanismelor sale narrative și stilistice, prin densitatea figurativă și prin profunzimea imaginarului, Stancu reușește să creeze o literatură a solidarității și a introspecției, o literatură care vorbește despre suferință, dar și despre demnitate, despre pierdere, dar și despre speranță.

Această cercetare a demonstrat că în centrul operei stă omul comun, purtător al unei conștiințe universale, iar în centrul limbajului – adevărul trăirii. Într-o lume în continuă transformare, literatura lui Zaharia Stancu rămâne un reper de autenticitate și umanitate, o dovadă că specificul local poate atinge universalitatea prin sinceritatea expresiei și profunzimea emoției. Astfel, opera sa nu aparține doar unui timp sau unei geografii, ci întregii culturi europene, constituindu-se într-un model de permanență literară și morală, capabil să transmită valori, sensuri și conștiință culturală generațiilor trecute, prezente și viitoare.

XIII. LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE

1. Oana Loredana Bițu, „Valorization Of Memory In Zaharia Stancu’s Literary Imaginary”, Language and Literature European Landmarks of Identity, No. 34 - 2024, pp. 20 - 26, <https://www.upit.ro/ro/academia-reorganizata/facultatea-de-teologie-litere-istorie-si-arte/dllia/cercetare-stiintifica-dllia/publicatiistiintifice/languageandliterature/language-and-literature-archives>
2. Oana Loredana Bițu, „The Psychological Impact In Zaharia Stancu’s Autobiographical Novel - Desculț”, Reading Communication in Postmodernity Discourses and Social Perspectives, No. 8, 2024, pp. 243 - 250, <https://asociatia-alpha.ro/cnfr.php?conf=cci>
3. Oana Loredana Bițu, „The Novel Of A Feeling - Ce Mult Te-Am Iubit”, Culture in Globalization: Identities and Nations Connected, No. 9, 2022, pp. 400 - 406, <https://asociatia-alpha.ro/cnfr.php?conf=gidni>
4. Oana Loredana Bițu, „Models Of Feminity In The Transition From Patriarchy To Modernity”, Culture in Globalization: Identities and Nations Connected, No. 10, 2023, pp. 275 - 282, <https://asociatia-alpha.ro/cnfr.php?conf=gidni>
5. Oana Loredana Bițu, „Traditional And Modern Themes In Zaharia Stancu’s Novels”, Culture in Globalization: Identities and Nations Connected, No.12, 2025, pp. 261-268, <https://asociatia-alpha.ro/cnfr.php?conf=gidni>
6. Oana Loredana Bițu, „The Psichological Impact Of The Novel Desculț On The Reader”, Journal of Romanian Literary Studies, No. 37, 2024, pp. 576 - 583, <http://asociatia-alpha.ro/jrls.php>
7. Oana Loredana Bițu, „Obiectology Elements In Zaharia Stancu’s Novel Desculț”, Journal of Romanian Literary Studies, No. 37, 2024, pp. 584 - 592, <http://asociatia-alpha.ro/jrls.php>
8. Oana Loredana Bițu, „The Relationship Between The Imaginary And Obiectology In Zaharia Stancu’s Poetry”, Journal of Romanian Literary Studies, No. 38, 2024, pp. 598 - 607, <http://asociatia-alpha.ro/jrls.php>
9. Oana Loredana Bițu, „The Artistic Personality Of Zaharia Stancu”, Journal of Romanian Literary Studies, No. 38, 2024, pp. 652 - 661, <http://asociatia-alpha.ro/jrls.php>

XIV. BIBLIOGRAFIE

1. Bakhtin, M. M., *The Dialogic Imagination*, Texas, University OF Texas Press, 1981
2. Barthes R., Duisit L., *An Introduction to the Structural Analysis of Narrative*, în *New Literary History*, Vol. 6, No. 2, On Narrative and Narratives, Editura The Johns Hopkins University Press, 1975
3. Băileșteanu F., *Refracții. Prozatori români contemporani*, Editura Cartea Românească, București, 1980
4. Bărboi C., Boatcă S., Mărgineanțu D., Petroman P., Popescu M., *Dicționar antologic de prozatori*, Editura Niculescu, București, 2004 (DAP)
5. Boia L., *Pentru o istorie a imaginarului*, Editura Humanitas, București, 2000
6. Braga C., *Enciclopedia imaginariilor din Romania*, vol. I, Imaginar literar, Editura Polirom, Iasi, 2020
7. Bugariu V., *Zaharia Stancu*, Editura Albatros, București, 1974
8. Burgos J., *Pentru o poetică a imaginarului*, Editura Univers, București, 1988
9. Călinescu G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1986
10. Chevalier J., Gheerbrant A., *Dicționar de simboluri*, Editura Artemis, București, 1969
11. Constantinescu N., *Rima în poezia populară românească*, Editura Minerva, București, 1973
12. Coord. Guțu Romalo V., *Gramatica Limbii Române - I Cuvântul*, Editura Academiei Române, București, 2008 (GALR, I, II)
13. Cosma A., *Romanul românesc contemporan*, vol. I, Editura Eminescu, București, 1988
14. Cosma A., *Geneza romanului românesc*, Editura Eminescu, București, 1985
15. Cosma A., *Romanul românesc și problematica omului contemporan*, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 1977
16. Coșeriu E., *Introducere în lingvistică*, Editura Echinocțiu, Cluj, 1999
17. Coșeriu, E., *Omul și limbajul său*, Iași, Editura Universității „Al.I.Cuza”, 2009
18. Coteanu I., *Gramatica de baza a limbii romane*, Univers Enciclopedic Gold, ediția a II -a, București, 2016 (GBLR)
19. Dinu M., *Ritm și rimă în poezia românească*, ed. Cartea Românească, București, 1986
20. Dună R., *Eu, Autorul*, Ed. Tracus Arte, București, 2010

21. Durand G., *Aventurile imaginii. Imaginea simbolică. Imaginarul*, Editura Nemira, București, 1999
22. Felea V., *Secțiuni*, Editura Cartea Românească, București, 1974
23. Funeriu I., *Versificația românească. Perspectiva lingvistică*, Editura Facla, Timișoara, 1980
24. Genette G., *Narrative Discourse*, Cornell University Copyright, Oxford, 1980, p. 85
25. Groeben N., *Psihologia literaturii*, Editura Univers, București, 1978
26. Guțu Romalo V. (coord.), *Gramatica Limbii Române - I Cuvântul*, Editura Academiei Române, București, 2008
27. Guțu Romalo V. (coord.), *Gramatica Limbii Române - II Enunțul*, Editura Academiei Române, București, 2008
28. Hrabak J., *Introducere în teoria versificației*, Editura Univers, București, 1983
29. <https://dexonline.ro/definitie/ba%C5%9Fa>
30. https://www.archeus.ro/lingvistica/CautareDex?query=IZBUTI&utm_source
31. https://www.dictionarroman.ro/?c=oblojit&utm_source
32. Irina P., *Teoria literaturii. Curente literare. Figuri de stil. Genuri și specii literare. Metrică și prozodie. Structura operei literare*, Editura Biblioteca Apostrof, Cluj - Napoca, 2002, p.118
33. Irina Petraș, *Teoria literaturii*, Editura Bibliotheca, Cluj, 2002
34. Ivașcu G., *Istoria literaturii române*, vol. I, Editura Științifică, București, 1969
35. J. Dubois, F. Edeline, J.M.Klinkenberg, P. Minguet, F. Pire, H. Trignon, *Retorica generală* Editura Univers București 1974
36. Josef Hrabak, *Introducere în teoria versificației*, Editura Univers, București, 1983
37. Lăzărescu, „Structuri narative în romanul realist românesc”, în „Limba și literatura română”, Nr.1/ 1985, Editura Societatea Literară Română, București, 1985
38. Leonov L., *Zaharia Stancu*, în „Secolul 20”, Nr. 4/124/1971
39. Lovinescu E., *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, Editura Minerva, București, 1981
40. Manolescu N., *Arca lui Noe*, vol. II, Editura Minerva, București, 1981
41. Marino A., *Dicționar de idei literare*, vol. I, București, Editura Eminescu, 1973
42. Marino A., *Modern, modernism, modernitate*, Editura pentru Literatura Universală, București, 1969

43. Marthe R., *Romanul începuturilor și începuturile romanului*, Editura Univers, București, 1983
44. Mărgineanu N, *Psihologie și literatură*, Editura Dacia, Cluj, 1970
45. Miclău P., *Signes Poétiques*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
46. Mihai Dinu, *Ritm și rimă în poezia românească*, Editura Cartea Românească, București, 1986
47. Mitescu A., *Zaharia Stancu - Poet al biografiei imaginare*, prefața la Zaharia Stancu, Pagini alese, vol I, Editura Tineretului, București, 1970
48. Nătescu M., *Poeți contemporani*, Editura Cartea Românească, București, 1978
49. Păcurariu D., *Teme, motive, mituri*, Editura Albatros, București, 1990
50. Petrescu C., *Noua structură și opera lui Marcel Proust, Teze și antiteze*, în *Revista Fundațiilor Regale*, An. 2, Nr. 11/1935
51. Pierre Fontanier, *Figurile limbajului*, Editura Univers, București, 1977
52. Pop I., *Dicționarul analitic de opere literare românești* vol II, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
53. Popescu R., *Revista secolul XX*, nr. 1/1978
54. Protopopescu A., *Romanul psihologic românesc*, Editura Eminescu, București, 1978
55. Sala M. (coord.), *Dicționarul Limbii Române*, tomul 1 A-B, Editura Academiei Române, 2010
56. Sasu A., *Dicționarul biografic al literaturii române M-Z*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006
57. Simion E. (coord. general), *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers enciclopedic S/T București 2007
58. Simion E., *Scriitori români de azi*, vol I, Editura Cartea Românească, București, 1978
59. Simion E., *Scriitori români de azi*, vol II, Editura Litera, București, 2002
60. Stancu Z., „Confesiunile lui Darie”, *Scânteia*, Nr. 7209/ 31 decembrie 1966
61. Stancu Z., *Desculț*, „Scrieri” VII, Editura Minerva, București, 1976
62. Stancu Z., „Carul de foc”, „Scrieri” VI, Editura Minerva, București, 1975
63. Stancu Z., „Ce mult te-am iubit...”, „Scrieri” IX b., Editura Minerva, București, 1979
64. Stancu Z., „Cefe de taur”, „Scrieri” IV, Editura Minerva, București, 1973
65. Stancu Z., „Sarea e dulce”, „Scrieri” III, Editura Minerva, București, 1973
66. Stancu Z., „Uruma”, „Scrieri” V, Editura Minerva, București, 1974

67. Stancu Z., *Jocul cu moartea*, „Scrieri”, VIII a., Editura Minerva, București, 1977
 68. Stancu Z., *Pădurea nebună*, „Scrieri”, VIII b., Editura Minerva, București, 1977
 69. Stancu Z., *Poezii*, „Scrieri” I, Editura Minerva, București, 1971
 70. Stancu Z., *Poezii*, „Scrieri” II, Editura Minerva, București, 1971
 71. Stancu Z., *Șatra*, „Scrieri” IX a., Editura Minerva, București, 1979
 72. Tomuș M., *Istorie literară și poezie*, Editura Facla, Timișoara, 1974
 73. Tudor E., *Pretexte critice*, Editura Cartea Românească, București, 1973
 74. Tzvetan T., Richard M., *The Origin Of Genres*, în *New Literary History*, vol. 8, No. 1, Editura The Johns Hopkins University Press, 1976
 75. Umberto E., *Lector în fabulă*, Editura Univers, București, 1991,
 76. Umberto E., *Șase plimbări prin pădurea narativă*, Editura Pontica, Constanța, 1997
 77. Vaida M., *Mitologii critice*, Editura Cartea Românească, București, 1978
 78. Varga A. K., „*L’Objet en poesie*”, „*Revista Cercului Lingvistic din New York, Studii Lingvistice*”, New York, 1967
 79. Vintilă-Rădulescu I. (coord.), *Dictionarul Ortografic Ortoepic si Morfologic al Limbii Romane*, Editura a III-a, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2022
 80. Zaciu M., Papahagi M., Sasu A., *Dicționarul scriitorilor români R -Z*, Editura Albatros, București, 2002
 81. Zaciu M., Papahagi M., Sasu A., *Dicționarul scriitorilor români R-Z*, Editura Albatros, București, 2002
- Zalis H., *Tensiuni lirice contemporane*, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 1975